

Nygrån 50 år

Tommy Asplund (text och teckning)

Nygrån - N 65° 01' / O 21° 42'

I år är det ett halvt sekel sedan fyren Nygrån tändes för första gången. Fyren skulle bli den första i raden av totalt 27 stycken kassunfyror som under tre decennier byggts och sjösatts i Jävre-Sandholmen utanför Piteå.

Bottenkassunen byggdes iland på en bädd av kraftiga stödpålar. Fyren sjösattes sedan med hjälp av domkrafter varefter kassunen bogserades ut till grundet. Platsen är ett grund som ligger 3,5 sjömil öster om fyrplatsen Pite-Rönnskär.

Fyrbyggnad och utrustning

Den färdiga fyren var ett 20,6 meter högt vitt torn med ett brett svart bälte på grå sockel. Tornet kröntes av en 10-kantig lanternin med en AGA-linslykta av 4:e ordningen. Mistsignal av Kockums Tyfon, cirkulär radiofyr och ljudpipa var därtill kommande utrustning. Fyren fick fasadbelysning och radarreflektor. Fyren skulle senare utrustas med Raccon. Strömförsörjningen kom från Pite-Rönnskär och fyren hade dalénljus som reserv vid strömavbrott.

Olyckan

Vintern 1969 förändrades plötsligt läget av att stora packisvallar byggdes upp över tornet och pressade med sådan kraft att tornet bröts av i höjd med vattenytan. Fyren blev nu liggandes på isen och snart inkom rapporter från luften om att det låg en fyr på isen och blinkade. Fyrens fall till trots – gasreserven, dalénljuset hade inträtt!

Nya tider

Under det kommande året göts en ny torn-

underdel och på denna restes det nuvarande fyrtornet på den gamla kassunen, denna gång i plåt med rund lanternin i plast. Den nya fyren skiljer sig något från den ursprungliga, den utrustades aldrig med mistsignal och är något smäckrare i konstruktionen. På tornet monterades en helikopterplatta som idag är avlägsnad. Även landkabeln är borta och fyren drivs idag med batterier laddade av solcellspaneler.

Fyrfabriken i Jävre-Sandholmen har varit en viktig del för den svenska fyrutbyggnaden och bortbyggandet av fyrskeppen. Det är en viktig, men dock relativt okänd del av svensk byggnadshistoria som skrivits här. Sydostbrotten, Almagrundet, Svenska Björn, Gustaf Dalén och Falsterborev är exempel på berömda fyror som byggts i Jävre-Sandholmen.